

SPRAWOZDANIE Z DEBATY ŚRODOWISKOWEJ

Termin debaty:	2.06.2016 rok
Środowisko osób z niepełnosprawnością:	ruchową
Miejsce debaty:	Kraków
Moderatorzy:	Jankiewicz Alicja, Kapiec Agata, Kabasiński Kamil
Ekspert zagraniczny:	Kapka Panayotowa
Liczba uczestników:	24

Informacja ogólna o uczestnikach debaty:

Była to debata z cyklu debat środowiskowych realizowanych przez LFOON (Lubelskie Forum Organizacji Osób Niepełnosprawnych - Sejmik Wojewódzki), a poświęconych środowisku osób z niepełnosprawnością ruchową. Debata obejmowała swoim geograficznym zasięgiem obszar środowiska osób z niepełnosprawnością ruchową z województwa małopolskiego, łódzkiego i świętokrzyskiego. W debacie uczestniczyli przedstawiciele środowiska tj. członkowie organizacji działających na rzecz osób niepełnosprawnych lub też osoby wskazane przez takie organizacje, jako te, których głos w debacie będzie cennym dla całego środowiska

Statystyka:

Liczba uczestników:	24
Liczba uczestników z niepełnosprawnością:	16
Procent uczestników z niepełnosprawnością:	66,67%
Liczba kobiet:	15
Procent kobiet:	62,50%
Liczba mężczyzn:	9
Procent mężczyzn:	37,50%

Organizacje, których przedstawiciele wzięli udział w debacie:

1. Be Happy - Fundacja Wyrównywania Szans
2. ELM II - Stowarzyszenie Sportu, Turystyki i Rehabilitacji Osób Zwłaszcza Niepełnosprawnych
3. Fundacja Aktywnej Rehabilitacji "FAR" - Biuro Regionalne - Województwo

Świętokrzyskie

4. Fundacja Aktywnej Rehabilitacji w Krakowie
5. Fundacja Hipoterapia - Na Rzecz Rehabilitacji Dzieci Niepełnosprawnych
6. Fundacja Waldiego - Serce Na Dłoni
7. Małopolski Sejmik Organizacji Osób Niepełnosprawnych
8. Małopolski Związek Osób Niepełnosprawnych w Bochni
9. Stowarzyszenie na rzecz Dzieci ze Schorzeniami Neurologicznymi "Chmurka"
10. Stowarzyszenie Rodziców i Opiekunów Dzieci Niepełnosprawnych "Naszym Dzieciom"

Obszary:

- Art.19 Niezależne życie i włączenie w społeczeństwo
- Art.28 Odpowiednie warunki życia i ochrona socjalna
- Art. 9 Dostępność
- Art. 20 Mobilność
- Art. 29 Udział w życiu politycznym i publicznym

Pojawiły się też wypowiedzi dotyczące innych obszarów i je zasygnalizowano w sprawozdaniu.

Część I. Art.25 Zdrowie

- a. zakres i przejawy dyskryminacji

1.Utrudniony dostęp osób z niepełnosprawnością ruchową w Polsce do różnych usług opieki medycznej w porównaniu do możliwości, jakie mają osoby pełnosprawne

- b. identyfikacja barier

1.Brak jednostki chorobowej syndromu post-polio w systemie zdrowia

uczestniczka-,, *problem też jest taki, że w naszym systemie zdrowotnym na przykład nie ma pewnych jednostek chorobowych. Na przykład ja jestem po Heine i istnieje coś takiego jak syndrom post-polio, który na całym świecie jest uznany jako jednostka chorobowa, są sympozja na ten temat, a w Polsce takiej jednostki nie ma... I dlatego to też jest powodem, że jeżeli nie ma jednostki chorobowej nie ma możliwości pomocy, nie ma możliwości leczenia i nie ma możliwości wsparcia*

takich osób.”

2. Brak dostosowania wyposażenia gabinetów specjalistycznych do obsługi osób z niepełnosprawnościami ruchowymi.

Uczestniczka-,, **niedostosowanie gabinetów specjalistycznych u lekarzy, badania.** Trzeba przyznać- w Krakowie jest tylko jedna przychodnia, która wykonuje badania ginekologiczne, cytologiczne dla kobiet niepełnosprawnych. Wstyd i hańba. Trudno też jest u dentysty odnośnie foteli. Przerzucanie się. Ogromna trudność przy rehabilitacji, USG, prześwietlenie na przykład płuc, za wysoko... aparat nie podjedzie do osoby na siedząco w wózku, krzesło nie dostosowane, obraca się na wszystkie strony, można polecieć.”

- c. potrzeby, oczekiwania oraz dążenia środowiska
- d. przykłady prawidłowych rozwiązań / dobrych praktyk
- e. postulaty, propozycje i rekomendacje
- f. Inne zagadnienia

Część II. Art.26 Rehabilitacja

- a. zakres i przejawy dyskryminacji

1. Mniejsze niż oczekiwane możliwości korzystania przez osoby z niepełnosprawnością ruchową z niezbędnych im usług rehabilitacyjnych

- b. identyfikacja barier

1. Niedocenianie znaczenia rehabilitacji psychicznej j i społecznej w procesie usamodzielniania osób z niepełnosprawnościami ruchowymi.

Uczestniczka-,,**Przede wszystkim chciałam powiedzieć, że tą najgłówniejszą barierę osoby niepełnosprawne powinni.. czyli barierę psychiczną u siebie, powinny osoby niepełnosprawne przełamać. To jest najważniejsza bariera. Bo jeżeli osoba niepełnosprawna nie przełamie tej bariery, to będzie właśnie liczyć na opiekę, nadopiekuńczość, że ktoś pomoże, że ktoś załatwi i niestety. Ja byłam taką osobą na początku, po urazie. 6 lat nie wychodziłam z domu, no bo 2 piętro bez windy, 50 schodów, no i nie ma mnie kto zwieźć i tylko w oknie, telewizorek i tak wyglądało moje życie. Dopiero po rehabilitacjach... dotarłam do środowiska osób niepełnosprawnych”**

- c. potrzeby, oczekiwania oraz dążenia środowiska
- d. przykłady prawidłowych rozwiązań / dobrych praktyk

Uczestniczka - ,,**Mimo że mam 62 lata jestem w Fundacji Aktywnej Rehabilitacji, tańczę na wózku wspaniale...uprawiam sport, strzelam, pływam, jeżdżę na quadach, nie na quadach.. W każdym bądź razie można, ale tu właśnie ta bariera psychiczna została przełamana. I odnośnie komunikacji-panicznie bałam się poruszania, jeżdżenia. W każdym bądź razie taką pomoc dla mnie okazała się**

„Nic o nas bez nas”, gdzie również było Forum, gdzie osoby niepełnosprawne z różnymi rodzajami niepełnosprawności robiły scenki z sytuacji, w których gorzej się czują, są bezradne. No i właśnie ja też brałam udział w takiej scenie, gdzie po prostu... nie da się (☺).. Właśnie w tej scenie byłam pasażerem, gdzie kilka razy próbowałam wsiąść do autobusu, autobus uciekał, nie pozwolono mi wsiąść, na przejściu stanęli pasażerowie, poprzez mówienie do osoby niepełnosprawnej, że takie coś jeździ autobusem, że nie ma opiekuna, jak to można, że powinnam siedzieć w domu- to strasznie bolesna sytuacja. I właśnie po tych warsztatach ja się wzięłam za siebie, zaczęłam jeździć po Krakowie i po prostu tych panów kierowców autobusu... bo sprzęt jest, są autobusy obniżone i w ogóle, tylko chodzi o mentalność ludzką, o kulturę, w ogóle jak.. a przede wszystkim osoby były tak izolowane od środowiska, że po prostu... no dziwoląggi wyszły na ulicę, czy w ogóle. Pan, który powiedział mi, że właściwie jestem.. no skąd ja się wzięłam, teraz mi mówi „Dzień dobry słoneczko” i jeździ ze mną, bardzo jest przyjemny”

- e. postulaty, propozycje i rekomendacje
- f. Inne zagadnienia

Część III. Art.24 Edukacja

- a. zakres i przejawy dyskryminacji
- b. identyfikacja barier
- c. potrzeby, oczekiwania oraz dążenia środowiska
- d. przykłady prawidłowych rozwiązań / dobrych praktyk
- e. postulaty, propozycje i rekomendacje
- f. Inne zagadnienia

Część IV . Art.27 Praca i zatrudnienie

- a. zakres i przejawy dyskryminacji
 1. **Gorsza sytuacja ubiegających się o pracę osób z niepełnosprawnością ruchową pod względem możliwości zatrudnienia w porównaniu z osobami pełnosprawnymi**
 2. **Trudna sytuacja zawodowa zatrudnionych pracowników z niepełnosprawnością ruchową w porównaniu do możliwości, które mają pracownicy pełnosprawni**
 3. **Ograniczony dostęp osób z niepełnosprawnością ruchową do dobrych jakościowo urzędzeń wspomagających, w tym do urzędzeń zapewniających**

mobilność osobistą

b. identyfikacja barier

1. Bariery architektoniczne

Uczestniczka- „bariery architektoniczne. Przede wszystkim schody, brak wind, podjazdów. Mieszkania usytuowane w starym budownictwie, gdzie nie ma możliwości zastosowania tam jakichś udogodnień, przeprowadzenia remontów ze względów architektonicznych. Ja tu szybko powiem, bo ja mam drugie piętro bez windy, blok 3-piętrowy, 50 schodów pokonuję kilka razy na dzień. Tragedia. Na tyłku, na rękach, z wózkiem na szyi nie raz. Nie można przeprowadzić remontu, bo ma 62 lat, nie można wybić okna, gdzie by... po prostu na zewnątrz.. windę, nie można zrobić takiego krzeselkowego podjazdu, ponieważ klatka jest bardzo wąska, ma tylko jedną poręcz. Mieszkają osoby starsze, którym nie można tej poręczy zabrać. Mówią, że to pod spodem gdzieś można, ale to.. to nie jest w ogóle do przeróbki, blok się przechyla, może się zawalić niedługo”.

2. Bariery komunikacyjne

3. Ograniczone dofinansowanie do dobrego sprzętu, potrzebnego do funkcjonowania w życiu codziennym, publicznym

Uczestniczka-„ograniczony dostęp... ograniczone dofinansowanie do dobrego sprzętu, potrzebnego do funkcjonowania w życiu codziennym, publicznym. Przede wszystkim chodzi o wózki. No z 5 lat zmniejszyli nam do 4 lat, a **ja mam rok wózek i jest w rozsypce a jestem osobą aktywną. Jeszcze te schody i różne rzeczy.** Także tu też nad tym sprzętem trzeba by było ten... Chodzi o protezy i ten cały sprzęt ortopedyczny.... Też żeśmy ustalili „ignorancja”- rzeczywiście ignorancja do tego sprzętu. 4 lata to zbyt długo eksploatowany wózek. Tak samo jakość materiału wygórowuje cenę. Tu są też ogromne... wózek kosztuje, na przykład ten, na którym ja siedzę... musiałam po prostu na taki się zgodzić, nie jest zbyt wygórowanym wózkiem.. kosztuje 9,5 tysiąca, a chcąc taki wózek, żebym ja mogła... żeby było łatwiej po tych schodach, to kosztowałby około 20.000. no proszę państwa- samochód. Materiały są beznadziejne, nie wiem czy jest to badane technicznie i technologicznie, czy są robione jakieś ekspertyzy. No po prostu **jesteśmy takimi konsumentami gorszego gatunku, mamy dostęp do gorszej jakości właśnie sprzętu”.**

4. Brak fachowej pomocy w doborze sprzętu rehabilitacyjnego

5. Niska wiedza dostawców usług publicznych o potrzebach osób niepełnosprawnych ruchowo przyczyną niedostępności usług dla tego środowiska

Uczestnik - „jest bardzo mało szkoleń odpowiednich do środowisk pracowniczych- to są te właśnie służby zdrowia, MPK. Żeby po prostu jakoś... udogodnić.. Służby obsługi lotnictwa tak samo, bo tu są straszne kłopoty z przemieszczaniem się. Nawet państwo z lotnisk nie wiedzieli, że wózki nasze inwalidzkie tak drogo kosztują, że trzeba je specjalnie oznaczać, żeby nie polądowały z rzeczami takimi... wózek przy końcowym etapie można dostać w częściach”

5. Zapis w orzeczeniach „całkowita niezdolność do pracy i samodzielnej egzystencji”

hamujący aktywność zawodową osób niepełnosprawnych i zniechęcający pracodawców

Uczestnik: „ Bo to rzeczywiście hamuje i same osoby niepełnosprawne, które mówią, że „przecież

skoro mam taki zapis to nie mogę pracować”

6. Brak lub niedostateczny system informacji o dofinansowaniu pracodawców zatrudniających osoby z niepełnosprawnościami, nadmierne wymagania formalne przy korzystaniu przez pracodawcę z refundacji kosztów zatrudnienia z PFRON

7. Słabe przygotowanie zawodowe osób z niepełnosprawnościami i brak kształcenia odpowiedniego do potrzeb rynku pracy (np. zawody ze strefy IT), brak wczesnej i nowoczesnej edukacji zawodowej,

8.Brak promocji telepracy i pracy w e-usługach

Uczestnik : „Ja bym tutaj dodała jeszcze brak świadomości pracodawców, czy brak promowania świadomości takiej, że pracownicy niepełnosprawni, zwłaszcza niepełnosprawni ruchowo, mogą pracować w charakterze telepracowników. Mało jest promocji tego rodzaju pracy.

Uczestnik :- „Ale też może pracować na przykład przy e-usługach. Jakies na przykład wymyślić szkolenie na temat e-usług i też ci pracownicy mogą pracować.”

9.Sterotypowe podejście pracodawców do zatrudniania osób niepełnosprawnych, obawa przed niedyspozycyjnością , niską wydajnością w pracy , absencyjnością

Uczestnik-„świadomość też jest taka, że pracodawcy uważają... nie chcą zatrudniać, bo uważają, że niepełnosprawny może być mniej wydajny, a co jest nieprawdą.”

10.35 godzinny dzień pracy osoby z orzeczonym stopniem niepełnosprawności ale nie w warunkach pracy chronionej

Uczestnik-„W prawie jest tak powiedziane, że osoby niepełnosprawne mogą pracować 35 godzin tygodniowo, natomiast odnoszę się tutaj do... w umiarkowanym stopniu- 35 godzin, natomiast to nie dotyczy pracy chronionej. I tam osoby niepełnosprawne pracują, ale tak do upadłego”

11.Hamowanie aktywności zawodowej osób niepełnosprawnych mieszkających w domach pomocy społecznej bo 75 % wynagrodzenia jest im zabierane

12.Problemy w transporcie do pracy i z pracy – brak programu umożliwiającego zakup samochodu przy wsparciu środków z PFRON

13. Mało ofert stażu , praktyk zawodowych ,ograniczone, mało prestiżowe oferty pracy, małe szanse na podnoszenie kwalifikacji i awans pracowniczy.

*Uczestniczka-„dawałam wszystko co mogłam dać- hipoterapię, rehabilitację, ale pomatu spuszczałam ją ze sznurka. W tej chwili wiem, że **jest osobą dorosłą, po studiach.. jedyny problem to jest brak pracy. Niestety nie ma pracy, poszukuje w dalszym ciągu”**.*

Uczestnik-„bo w ogóle nie ma pracy... a przepraszam, jest- jako sprzątaczką, jako babcia klozetowa, albo z pierwszą grupą, jeżeli ma sprawność sportowca. No to taka praca u nas jest”.

14. Za niskie limity utraty świadczeń w momencie podjęcia pracy skutkujące utratą wsparcia dla rodziny niepełnosprawnego pracownika oraz możliwości korzystania przez niego na równi z innymi osobami niepełnosprawnymi z dofinansowania do zakupu sprzętu rehabilitacyjnego

15. Brak asystentów w pracy

16. Dofinansowanie pracodawcy a nie pracownika, brak kontroli dofinansowań – „szara strefa”

17. Konieczność i skutki zatajenia przed pracodawcą swojej niepełnosprawności

Uczestnik- „Po prostu zatai się przed pracodawcą, że jest się osobą niepełnosprawną, a potem jakoś się o tym dowie, to jest to po prostu powód do zwolnienia z pracy. Normalnie pracodawca ma możliwość tak.”

- c. potrzeby, oczekiwania oraz dążenia środowiska
- d. przykłady prawidłowych rozwiązań / dobrych praktyk
- e. postulaty, propozycje i rekomendacje

1. Powszechna i **obowiązkowa konsultacja** rozwiązań dotyczących osób niepełnosprawnych ze środowiskiem osób niepełnosprawnych.

Uczestnik - „**Więc wszystkie rzeczy, dotyczące osób niepełnosprawnych muszą i powinny być konsultowane z nami i jak to podkreślam- to powinno być zapisane w każdej ustawie, w każdej konwencji**”

Uczestnik - „Jak można zrobić coś bez konsultacji z osobą niepełnosprawną? Co z tego, że są podjazdy porobione, jak one mają zły kąt nachylenia. Ja przyjeżdżam do starosty czy do prezydenta miasta i mówię „Panie starosto, wsiadaj pan na wózek. Jak pan podjedziesz na ten podjazd to damę panu skrzynkę wódki”. On ani nie chce słyszeć tego. Głowę tylko kiwa tylko... Co? Wcześniej pan nie myślał, jak pan robił?”

2. Likwidacja barier wszelkiego typu

- Egzekwować dostosowania architektoniczne
- Szkolenie specjalistów
- Aktualizacja dofinansowania do sprzętu (dobór indywidualny), zrównanie własnego dofinansowania sprzętu (on = osoba chora)
- Upowszechnianie specjalistycznego sprzętu
- Analiza możliwości i sprawności osoby z niepełnosprawnością

- Przygotowanie do pracy na wolnym rynku, przekwalifikowanie
 - Odpowiednie wyposażenie stanowisk pracy
 - Wpływanie na świadomość osób z niepełnosprawnością i otoczenia (media, prasa, kampanie społeczne, szkolenia)
1. Odpowiednie wykształcenie osób niepełnosprawnych (dostosowane do potrzeb rynku pracy i możliwości) i przygotowanie zawodowe
 - Diagnoza potrzeb i możliwości osób z niepełnosprawnościami pod kątem pracy zawodowej
 - Szkolenia dla ozn – zawodowe i podnoszące kwalifikacje
 - Dostosowanie uczelni
 - Odpowiedni sprzęt ułatwiający edukację
 - Szkolenie kadry
 - Przygotowanie rodziców/opiekunów do usamodzielniania niepełnosprawnego dziecka w życiu zawodowym i prywatnym
 - Asystent – obowiązki w odpowiedzi na potrzeby ozn, odpowiednie wynagrodzenie
 - Cedowanie dofinansowania do wynagrodzenia na ozn
 2. Walka z „szarą strefą”
 - Uproszczenie systemu dofinansowań
 - Fundusze powinny iść za osobą niepełnosprawną- by miała prawo do wyboru miejsca zatrudnienia

Uczestnik- „Jeszcze jeśli chodzi o dofinansowanie do miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych. Uważam, że dofinansowanie powinno być. Żeby niepełnosprawna osoba mogła sobie wybrać pracodawcę, żeby nie tworzyła się patologia, w której pracodawca pieniądze dostaje, na czas dofinansowania pracownika zatrudnia, a potem, kiedy program się kończy pracownika wyrzuca i nie zamierza go dalej kształcić”.

f. Inne zagadnienia

Część V. Art.28 Odpowiednie warunki życia i ochrona socjalna

a. zakres i przejawy dyskryminacji

1. **Trudniejsze warunki życia osób z niepełnosprawnością ruchową i ich rodzin w porównaniu z przeciętnymi warunkami życia pozostałych obywateli**

2. **Częstsze narażenie osób z niepełnosprawnością ruchową na ubóstwo w porównaniu do osób bez niepełnosprawności.**

b. identyfikacja barier

1. Ograniczona pomoc dla rodzin w sytuacji pojawienia się w rodzinie problemu z niepełnosprawnością

Uczestniczka- „*Ja uważam, że o tym co kolega mówił, ważna jest, co jest w niektórych krajach na zachodzie, że kiedy rodzi się dziecko niepełnosprawne, zaczynamy od tego, automatycznie, powiedzmy w szpitalu, rodzina taka dostaje wsparcie- ja nazywam to asystenta, który idzie z dzieckiem przez życie i w trakcie potrzeby rozwiązuje te problemy, informuje, uświadamia, itd. Jeżeli chodzi o osoby, które były zdrowe i nagle ulegają niepełnosprawności, to przecież trafiają do szpitala na przykład i tam pracownik socjalny, tak go nazywam, powinien z automatu przydzielić mu asystenta, który go właśnie uświadomi gdzie szukać takiej pomocy, jakie ma prawa, jakie przywileje. Tak myślę. Wtedy ten problem byłby rozwiązany. Na dzień dzisiejszy u nas kiepsciutko”.*

2. Słabe wsparcie dla osób niepełnosprawnych nie posiadających rodzin

Uczestniczka- „*dzieci niepełnosprawne, które potem stają się dorosłe, w rodzinach zastępczych i w Domach Pomocy Społecznej. Była taka historia, gdzie chłopiec stał się dorosły, studiuje, ma chorobę... no sztywnieje, nazwijmy to tak, stan mu się pogarsza, nie jest w stanie funkcjonować całkowicie sam i kiedy poszedł na studia, stał się pełnoletni i rodzina zastępcza po prostu została oszukana i państwo nie dało mu pieniędzy na niego, bo stwierdzili, że jest pełnoletni i powinien się usamodzielniać. Chłopak bardzo ciężko poszkodowany, cudowni rodzice przez dwa lata utrzymywali go... no za nic, można powiedzieć i tu są też powody, że przepisy nasze... przepraszam- procedury, zasłanianie się procedurami to powoduje, że tworzą się osoby niepełnosprawne, bo ten człowiek studiując mógłby być pełnoprawnym obywatelem później, w przyszłości, gdyby stworzono mu warunki. I dopiero nagłośnienie sprawy sprawiło, że rodziny tej nie zmuszono, aby te dzieci nie trafiły do Domu Pomocy Społecznej, bo tak się robi. Tu się kształci, a bo dziecko.. do pewnego wieku, a potem ogranicza się takiej rodzinie możliwość wychowywania. Rzuca się ich do Domu Pomocy Społecznej i nikt nie interesuje się ich sprawami. I problem dzieci niepełnosprawnych, a później ludzi dorosłych, jest bardzo poważny i właściwie dla osób.. tych dorosłych dzieci w życiu jest bardzo ciężko. Oczywiście z ciężkim porażeniem.. chodzących o kulach itd.”.*

3. Brak wsparcia dla studentów z niepełnosprawnością (słoiiki) jako przyczyna rezygnacji ze studiów

4. Zakwalifikowanie osób niepełnosprawnych do grupy dysfunkcyjnej społecznie

Uczestniczka- „Była mowa, że **niepełnosprawni**, tutaj mówiła przedmówczyni **powinni przełamać swoją mentalność i strach traktowania siebie jako człowieka drugiej kategorii tylko trudno jest myśleć o sobie inaczej, skoro u nas w Polsce przepisy są tak stworzone, że my jesteśmy w grupie pomocowej- ja to tak nazywam „worek pomocowy”, w tej samej grupie co dysfunkcyjni społecznie. Jesteśmy w tej samej... Po transformacji pomoc dla niepełnosprawnych jest wrzucona do tego samego worka co dysfunkcyjni społecznie. Czyli kryminaliści, nieprzystosowani społecznie, narkomanii i... Autentycznie tak jest. W sytuacji kiedy na przykład niepełnosprawny podeszł do MOPSu po pomoc, to w pierwszej kolejności dostaje... i w tym samym czasie zgłosi się ktoś z tamtej grupy, to w pierwszej kolejności dostanie ktoś z tamtej grupy, bo nie ma środków na utrzymanie. A że niepełnosprawny ma rentę, nawet jeżeli ma głodową rentę i potrzebuje na przykład na wózek, to nie dostanie, bo nie ma funduszy”.**

5. Ograniczenia w możliwościach wzięcia kredytu, np. mieszkaniowego przez osoby pobierające rentę socjalną

6. Ograniczenia w dostępie do prywatnych ofert ubezpieczeniowych

7. Brak pomocy w uzyskaniu mieszkań socjalnych dla osób niepełnosprawnych

8. Brak możliwości usamodzielnienia jeśli rodzice posiadają mieszkanie własnościowe – nie przysługuje pomoc w uzyskaniu przez osobę niepełnosprawną mieszkania socjalnego

Uczestniczka- „ograniczone oferty pracy, mało prestiżowe, brak możliwości awansu, obawy pracodawców w zatrudnieniu, brak asystentów, problemy dojazdu do pracy i z pracy, brak informacji o dofinansowaniu pracodawców, jest utrudnieniem papierologia, brak kontroli dofinansowań, szara strefa, przygotowanie zawodowe osób niepełnosprawnych, kształcenie odpowiednie do potrzeb rynku pracy, zawody ze strefy IT, wczesna i nowoczesna edukacja zawodowa, mało ofert stażu i praktyk zawodowych, brak wsparcia dla studentów niepełnosprawnych- tak zwane stoiki, przez co rezygnują ze studiów, bo są bariery, podejmując pracę traci się świadczenia z tytułu niepełnosprawności plus utrata wsparcia dla rodziny niepełnosprawnego pracownika, za niskie limity, powyżej których traci się wyżej wymienione świadczenia, słabe wsparcie dla osób niepełnosprawnych bez rodziny- chodzi o DPSy, nie ma możliwości podjęcia pracy mieszkając w DPSie, bo 75% wynagrodzenia zostaje zabrane, brak możliwości kredytu na przykład na mieszkanie, jeżeli ktoś ma rentę socjalną, oskładkowanie emerytalno-rentowe podwójne, tak? To tutaj pan i dziewczyna nam podpowie. Niechęć do prywatnych ubezpieczeń- firmy prywatne nie chcą ubezpieczać osób niepełnosprawnych, brak pomocy w uzyskaniu mieszkań socjalnych dla osób niepełnosprawnych, jeżeli rodzice mają mieszkanie własnościowe to nie przysługuje pomoc w uzyskaniu mieszkania socjalnego, czyli tak zwane brak możliwości usamodzielnienia się osoby niepełnosprawnej

- c. potrzeby, oczekiwania oraz dążenia środowiska
- d. przykłady prawidłowych rozwiązań / dobrych praktyk
- e. postulaty, propozycje i rekomendacje
- f. Inne zagadnienia

Część VI. Art.19 Niezależne życie i włączenie w społeczeństwo

- a. zakres i przejawy dyskryminacji

1.Ograniczone możliwości osób z niepełnosprawnością ruchową na prowadzenie niezależnego i samodzielnego życia

- b. identyfikacja barier
 - 1. Bariery architektoniczne – ograniczony dostęp do kultury, edukacji i informacji
 - 2. Bariery w dostępie i przepływie informacji
 - 3. Bariery mentalne, stereotypy w komunikacji i współżyciu z innymi – segregacja, wykluczenie
 - 4. Utrudniony dostęp do leczenia i rehabilitacji
 - 5. Bardzo ograniczony wybór miejsca zamieszkania
 - 6. Problemy w podejmowaniu pracy
 - 7. Stereotypy
 - 8. Niski poziom świadomości pracodawców
 - 9. Ograniczona liczba ofert
 - 10. Problemy w poruszaniu się – mobilność, transport
 - 11. Problemy z uzyskaniem asystenta – wysokie koszty, słaba dostępność
 - 12. Nadopiekuńczość rodziców/opiekunów

Uczestniczka-„Chciałam jeszcze szybciotko, króciutko powiedzieć jak osoby niepełnosprawne mają prawo do godnego życia, do równego traktowania. Tak samo osoby niepełnosprawne mają swoje marzenia i pasje. Też myślę, żeby w tym kierunku sportu, jakiejś aktywizacji takiej sportowej... żeby tutaj też wziąć pod uwagę, ponieważ tu w Krakowie tylko jeden klub pracuje z wózkami, tanecznie. A

jest tyle klubów tanecznych i po prostu.. no nie wiem. I tak samo uprawianie tam.. czy koszykówki to w FARze dużo jest zajęć sportowych. Natomiast, żeby też podjąć.. że osoby niepełnosprawne mają właśnie swoje marzenia, pasje, i żeby mogły je rozwijać, żeby powstawały takie ośrodki, czy.. które są po prostu na tak i pomagały.”

- c. potrzeby, oczekiwania oraz dążenia środowiska
- d. przykłady prawidłowych rozwiązań / dobrych praktyk
- e. postulaty, propozycje i rekomendacje

1. Likwidacja barier architektonicznych

Wybudowanie mieszkań dla ON zgodnie z ich potrzebami

Udogodnienia w instytucjach, a przy ich braku ułatwiony kontakt z urzędnikami (np. wizyta w domu)

Poprawa infrastruktury przestrzeni publicznej – po konsultacjach z osobami niepełnosprawnymi (np. podjazdy, chodniki, likwidacja barier architektonicznych)

2. Praca

Większa ilość szkoleń i kursów umożliwiająca przekwalifikowania

Zorganizowanie spotkań różnych środowisk pracodawców w celu poznania mocnych stron osób niepełnosprawnych

Stworzenie działów rynku pracy pod kątem dostosowania do specyfiki niepełnosprawności w celu zwiększenia szans na zatrudnienie i zmaksymalizowania wykorzystania możliwości

3. Poruszanie się

Zaopatrzenie osób niepełnosprawnych w odpowiedni, niezbędny sprzęt, pomoc w jego doborze (wózek, pomoc w zakupie samochodu, kredyt 0%)

Przeszkolenie pracowników transportu publicznego i prywatnego

Uczestnik : My chcieliśmy odpowiedzieć na problemy grupy niezależnego życia. Wybraliśmy też.. jeden z głównych punktów, który się pojawiał w innych ekipach: bariery architektoniczne. Chcieliśmy tutaj zwrócić uwagę na wybudowanie mieszkań lub bloków zawierających mieszkania dla osób niepełnosprawnych. To akurat działa u nas w Kielcach. Ja sam tego doświadczyłem, bo też miałem problem znajdując się w kamienicy i po wybudowaniu takich kilku bloków, praktycznie w ciągu roku przeniósłem się do nowego bloku, gdzie wszystko do podjazdu do windy jest przystosowane i tutaj by poprawiło, myślę, warunki wielu, wielu osób. Udogodnienia w instytucjach, czyli... lub przy ich braku osoby sygnowane do tego. To działa jako.. powiedzmy wystanie do nas osoby często gdzieś na dół pewnego pomieszczenia czy urzędu. Siedzimy gdzieś w jakimś przedsionku, gdzie nas osoba obsługuje, a powinno być to zrobione w jakimś pomieszczeniu, gdzie byśmy się komfortowo czuli . I poprawienie infrastruktury miast, czyli chodników, podjazdów, gdzie.. gdzie te bariery nie będą nas dotyczyły.

Praca- zwiększenie ilości kursów i szkoleń, aby podnosić nasze kwalifikacje tak naprawdę, żebyśmy byli konkurencyjni na wonnym rynku. Zorganizowanie spotkań wśród środowisk pracodawców na otwartym rynku, aby.. może po takich relacjach z nami, spotkaniach, ci pracodawcy czuli się, że jednak jesteśmy, żyjemy i może poznali nasze mocne strony też. Może łatwiej by im było przy ewentualnym kontakcie, czy wystaniu CV przez taką osobę już mieliby jakąś świadomość pewną jak wygląda taka relacja z osobą niepełnosprawną. Stworzenie działów rynku pracy pod kątem niepełnosprawności w celu zwiększenia szans zatrudnienia i zmaksymalizowania wykorzystania możliwości danej osoby, czyli w skrócie może aby rynek się otworzył na konkretne niepełnosprawności, gdzie każda z osób ma może inne te aspekty mocniejsze, druga osoba ma może słabsze w pewnym punkcie i wykorzystanie tych maksymalnych elementów danej osoby niepełnosprawnej. Poruszanie się, czyli zaopatrzenie osoby niepełnosprawnej w odpowiedni sprzęt, pomoc w jego zakupie, jego dobór, czyli... często też jesteśmy jakby ubierani, otoczenie mówiąc, w nieodpowiedni sprzęt i później on leży w piwnicach, czyli też ukierunkowanie na to, aby przy wyborze sprzętu jednak był on odpowiedni i może powrót do programów, które kiedyś działały, czyli w zakupie samochodu, chociażby może w kredycie 0-prcentowym, aby człowiek sam mógł sobie kupić odpowiedni samochód, łatwiej, czyli bez tego kredytu obłożonego jakimis kosztami wielkimi. Przeszkolenie kierowców transportu publicznego, czyli już jeżeli sami chcemy się poruszać po tym mieście, udać do tramwaju, autobusu, aby te osoby odpowiednio wiedziały jak nam pomóc, bo ja się często spotykam z tym, że albo ktoś nie wychodzi kierowca, albo się boi, albo nawet nie wie jak to zrobić, jak nam pomóc, w jaki sposób. Czyli zwyczajnie szkolenia w interakcji z osobami niepełnosprawnymi.”

f. Inne zagadnienia

Część VII. Art.22 Poszanowanie prywatności

- a. zakres i przejawy dyskryminacji
- b. identyfikacja barier
- c. potrzeby, oczekiwania oraz dążenia środowiska
- d. przykłady prawidłowych rozwiązań / dobrych praktyk
- e. postulaty, propozycje i rekomendacje
- f. Inne zagadnienia

Część VIII. Art.23 Poszanowanie domu i rodziny

- a. zakres i przejawy dyskryminacji
- b. identyfikacja barier
- c. potrzeby, oczekiwania oraz dążenia środowiska
- d. przykłady prawidłowych rozwiązań / dobrych praktyk
- e. postulaty, propozycje i rekomendacje
- f. Inne zagadnienia

Część IX. Art.30 Udział w życiu kulturalnym, rekreacji, wypoczynku i sporcie

- a. zakres i przejawy dyskryminacji
- b. identyfikacja barier
- c. potrzeby, oczekiwania oraz dążenia środowiska
- d. przykłady prawidłowych rozwiązań / dobrych praktyk
- e. postulaty, propozycje i rekomendacje
- f. Inne zagadnienia

Część X. Art.12 Równość wobec prawa i Art. 13 Dostęp do wymiaru sprawiedliwości

- a. zakres i przejawy dyskryminacji
- b. identyfikacja barier
- c. potrzeby, oczekiwania oraz dążenia środowiska
- d. przykłady prawidłowych rozwiązań / dobrych praktyk
- e. postulaty, propozycje i rekomendacje
- f. Inne zagadnienia

Część XI. Art. 9 Dostępność i Art. 20 Mobilność

a. zakres i przejawy dyskryminacji

Gorszy w porównaniu do możliwości posiadanych przez ogół obywateli – dostęp osób z niepełnosprawnością ruchową do usług (np. handlowych, bankowych, kulturalnych, do kawiarni i restauracji itp.) świadczonych dla ludności w środowiskach lokalnych.

Nierówne traktowanie osób z niepełnosprawnością ruchową w zakresie dostępu do usług publicznych

Nierówne traktowanie osób z niepełnosprawnością ruchową w zakresie dostępu do infrastruktury lokalnej

.Mniejsze od ogółu mieszkańców możliwości osób z niepełnosprawnością ruchową w zakresie realizowania swoich pasji i zainteresowań, aktywnego wypoczynku, rekreacji i uprawiania sportów

Ograniczony dostęp osób z niepełnosprawnością ruchową do dobrych jakościowo urządzeń wspomagających, w tym do urządzeń zapewniających mobilność osobistą

b. identyfikacja barier

- 1.Brak konsultacji ze środowiskiem osób niepełnosprawnych w sprawach dotyczących osób niepełnosprawnych
- 2.Bariery architektoniczne
3. Brak możliwości dostosowania mieszkań/remontu mieszkań w starym budownictwie
4. Ograniczenia w dofinansowaniu do dobrego sprzętu potrzebnego do funkcjonowania w życiu codziennym, publicznym (wózki, protezy itp.)

Uczestnik-„Dlatego że limit... Po pierwsze u nas państwo wymyśliło coś takiego jak kwota, na podstawie której ma być wyprodukowany wózek. I wózek jest wyprodukowany z beznadziejnego materiału, ja mówię średniowiecznego- ja to tak nazywam, mało wytrzymały, mało trwały, niefunkcjonalny i on kosztuje powiedzmy 900 zł. I założmy, że na taki wózek państwo daje dofinansowanie. Ale to są wózki... mówimy, że to są krzesła w domu, bo jeżeli potrzebny jest wózek.... że my musimy z własnych pieniędzy kupować sobie, a dochody nasze są straszne.”

5.Zbyt długi czas eksploatacji sprzętu dający podstawę do starania się o dofinansowanie do zakupu nowego

6.Słaba jakość materiału, z którego wykonany jest sprzęt pomocniczy i towarzyszące temu wysokie , wygórowane ceny zakupu

7. Niedostosowanie gabinetów specjalistycznych i diagnostycznych, sprzętu lekarskiego, urządzeń i technologii wspomagających

8. Brak odpowiednich szkoleń dla różnych, konkretnych środowisk pracowniczych (np. służba zdrowia, MPK, służby obsługi lotniska)

9. Brak specjalistów techników

10. Brak powszechności projektowania uniwersalnego

Uczestniczka- „bariery architektoniczne. Przede wszystkim schody, brak windy, podjazdów. Mieszkania usytuowane w starym budownictwie, gdzie nie ma możliwości zastosowania tam jakichś udogodnień, przeprowadzenia remontów ze względów architektonicznych. Ja tu szybciotko powiem, bo ja mam drugie piętro bez windy, blok 3-piętrowy, 50 schodów pokonuję kilka razy na dzień. Tragedia. Na tyłku, na rękach, z wózkiem na szyi nie raz. Nie można przeprowadzić remontu, bo ma 62 lat, nie można wybić okna, gdzie by... po prostu na zewnątrz.. windę, nie można zrobić takiego krzesłkowego podjazdu, ponieważ klatka jest bardzo wąska, ma tylko jedną poręcz. Mieszkają osoby starsze, którym nie można tej poręczy zabrać. Mówią, że to pod spodem gdzieś można, ale to.. to nie jest w ogóle do przeróbki, blok się przechyla, może się zawalić niedługo. Następnym punktem jest ograniczony dostęp... ograniczone dofinansowanie do dobrego sprzętu, potrzebnego do funkcjonowania w życiu codziennym, publicznym. Przede wszystkim chodzi o wózki. No z 5 lat zmniejszyli nam do 4 lat, a ja mam rok wózek i jest w rozsypce a jestem osobą aktywną. Jeszcze te schody i różne rzeczy. Także tu też nad tym sprzętem trzeba by było ten... Chodzi o protezy i ten cały osprzęt ortopedyczny. Musze te.. Też żeśmy ustalili „ignorancja”- rzeczywiście ignorancja do tego sprzętu. 4 lata to zbyt długo eksploatowany wózek. Tak samo jakość materiału wygórowuje cenę. Tu są też ogromne... wózek kosztuje, na przykład ten, na którym ja siedzę... musiałam po prostu na taki się zgodzić, nie jest zbyt wygórowanym wózkiem.. kosztuje 9,5 tysiąca, a chcąc taki wózek, żeby ja mogła... żeby było lżej po tych schodach, to kosztowałby około 20.000. no proszę państwa- samochód. Materiały są beznadziejne, nie wiem czy jest to badane technicznie i technologicznie, czy są robione jakieś ekspertyzy. No po prostu jesteśmy takimi konsumentami gorszego gatunku, mamy dostęp do gorszej jakości właśnie sprzętu. Jeszcze chciałam tutaj poruszyć... poruszyliśmy tutaj niedostosowanie gabinetów specjalistycznych u lekarzy, badania. Trzeba przyznać- w Krakowie jest tylko jedna przychodnia, która wykonuje badania ginekologiczne, cytologiczne dla kobiet niepełnosprawnych. Wstyd i hańba. Trudno też jest u dentysty odnośnie foteli. Przerzucanie się. Ogromna trudność przy rehabilitacji, USG, prześwietlenie na przykład płuc, za wysoko... aparat nie podjedzie do osoby na siedząco w wózku, krzesło nie dostosowane, obraca się na wszystkie strony, można polecieć. No i jeszcze żeśmy taki punkt wybrali, że jest bardzo mało szkoleń odpowiednich do środowisk pracowniczych- to są te właśnie służby zdrowia, MPK. Żeby po prostu jakoś... udogodnić.. Służby obsługi lotnictwa tak samo, bo tu są straszne kłopoty z przemieszczaniem się. Nawet państwo z lotnisk nie wiedzieli, że wózki nasze inwalidzkie tak drogo kosztują, że trzeba je specjalnie oznaczać, żeby nie polądowały z rzeczami takimi... wózek przy końcowym etapie można dostać w częściach.”

c. potrzeby, oczekiwania oraz dążenia środowiska

d. przykłady prawidłowych rozwiązań / dobrych praktyk

e. postulaty, propozycje i rekomendacje

1. Obowiązkowa konsultacja rozwiązań dotyczących środowiska osób niepełnosprawnych z osobami niepełnosprawnymi i ich przedstawicielami.

Administracja państwowa/terenowa występuje do organizacji zrzeszających osoby niepełnosprawne o konsultacje/audyt/opinie dotyczące zagadnień legislacyjnych, budowlanych, programu szkoleń itp.

2. Likwidacja barier architektonicznych - respektowanie Ustawy o budownictwie przez nadzór budowlany

3. Specjalne programy dofinansowań – większa partycypacja Państwa w kosztach zakupu specjalistycznego sprzętu i urządzeń niezbędnych do życia codziennego .

f. Inne zagadnienia

Część XII. Art. 29 Udział w życiu politycznym i publicznym i art. 4 Empowerment

a. zakres i przejawy dyskryminacji

Niewielki, jednostkowy i utrudniony udział osób z niepełnosprawnościami w życiu publicznym

b. identyfikacja barier

Niski poziom świadomości samych osób z niepełnosprawnością ruchową dotycząca posiadanych i wyszczególnionych w *Konwencji* praw oraz ich gotowości i przygotowania do komunikowania własnych żądań wobec instytucji państwowych w zakresie równego traktowania

Uczestnik- „*Jest masa ludzi, którzy nie są świadomi jakichkolwiek praw osób niepełnosprawnych i po prostu trzeba te osoby niepełnosprawne przekonywać do tego co ta konwencja zawiera, jakie mają prawa, jakie mają obowiązki, czego mogą się domagać od administracji państwowej, czy terenowej. Także tu jest cały problem. Bo problem widzę w świadomości społeczeństwa osób niepełnosprawnych. Przede wszystkim*”

Uczestnik- „*co ja widzę osobiście nawet tutaj, to jest to, że same osoby niepełnosprawne często nie mają ochoty, chęci, siły, czy mają to, za przeproszeniem, gdzieś, żeby walczyć o swoje prawa, ale często o tym nie wiedzą, że mogą o to walczyć. Wolą siedzieć i narzekać.*”

Uczestnik - „*Uważam, że sytuacja osób niepełnosprawnych, czyli te bariery, które są w*

społeczeństwie, nie tylko te architektoniczne, wynikają też ze środowisk, w których te osoby niepełnosprawne żyją. Na przykład są rodzice, którzy nie akceptują na przykład dziecka niepełnosprawnego, przez to zapewniają mu tak zwane minimum i nie pozwalają temu dziecku o sobie stanowić. Później osobie dorosłej. I nie tylko rodzice. Dam przykład.... I często o nas, o naszych problemach mówią osoby sprawne z naszego otoczenia i nie zawsze, i nie konsultują z nami co my na ten temat myślimy i co nam jest potrzebne. A wracając, jak ja to mówię, nadopiekuńczość jest gorsza od faszyzmu. I to często też jest powodem, że te dorosłe osoby później... te dzieci, które były w takich rodzinach wychowywane, są mało aktywne, są pasywne i nie walczą o siebie, dlatego że ich tego nikt nie nauczył."

Uczestnik - „ I to jest właśnie powód, że środowisko niepełnosprawne często jest pasywne. Nie dlatego, że ludzie są mniej inteligentni, czy nie chcą, tylko wychowano ich w takich środowiskach, gdzie nie nauczono ich tej walki o siebie."

Uczestniczka-„Dostała się na studia, skończyła studia, jest panią magister, na drugim roku wyprowadziła się z domu i mieszka w hotelu studenckim. W tej chwili mieszka z koleżankami sama. Jest dorosła. Stoję obok. Puściłam ją na głęboką wodę. Ale mówię od razu- co było najważniejsze? Ona się w piaskownicy bawiła z dziećmi i dzieci się pytały „Dlaczego nie chodzisz?” „Bo mam chore nóżki”, natomiast jeśli starsza pani przyszła i powiedziała „O, jaka ty jesteś biedna.”, to powiedziała „Nie, ja nie jestem biedna. Ja mam mamę i tatę. Biedne dzieci to są te sieroty.”. więc naprawdę wszystko zależy od mentalności rodziców, od tego jak wypuszczają to dziecko na głęboką wodę”.

Życie publiczne

1. Bariery architektoniczne utrudniające udział w wyborach
2. Kandydujące osoby zderzają się ze stereotypami
3. Mała wyrozumiałość
4. Mała dostępność sportu z powodu braku odpowiedniego sprzętu oraz miejsc
5. Problemy związane z transportem – utrudniony lub niemożliwy dojazd na wydarzenia kulturalne
6. Brak wydarzeń integrujących środowisko ozn i środowisko pełnosprawnych
7. Niezrozumienie osób niepełnosprawnych
8. Brak udziałów mediów związanych z niepełnosprawnymi
9. Bariery osobiste w udziale w wydarzeniach
10. Mała dostępność do informacji o wydarzeniach dla osób z niepełnosprawnością
11. Brak miejsc dostosowanych równoważnie dla pełnosprawnych – kina, teatru
12. Mało rozwinięte oferty turystyczne

Uczestnik- „ Chcielibyśmy przedstawić państwu tutaj punkt „udział w życiu publicznym” i zacząć od

takiego prawa, które mamy wszyscy, czyli wyborczego, a często jest to zachwiane pomiędzy i poprzez barierę architektoniczną. 2-3 lata temu zdarzyło mi się też, że na pierwszym piętrze było w budynku zorganizowane środowisko wyborcze, no i niestety trzeba było kombinować jak tam wejść i kogo złapać, żeby mnie tam wniósł. Kolejnym punktem są osoby jakby startujące w wyborach, osoby niepełnosprawne, gdzie one już się powoli dobijają do tych gdzieś tam bram sejmów i senatów, ale jednak bariera ze stereotypami gdzieś... zderzają się i jednak nie otrzymują tej ilości odpowiedniej głosów, żeby decydować.. w większej ilości jednak o tych naszych sporach. Życie publiczne jest to też jakby cały szereg aspektów, które nas dotyczą poprzez chociażby sport, gdzie osoby niepełnosprawne ruchowo często potrzebują odpowiedniego sprzętu, który pozwoli nam jednak uprawiać ten sprz... yy.. ten sport, a jednak ich nie ma. I gdzieś dostanie się do odpowiedniej hali sportowej, często nieprzystosowanej, no a w większości przypadków tego sprzętu już na pewno tam nie ma, który pozwoliły nam ten sport uprawiać. Też musimy się tam dostać w jakiś sposób i oczywiście też pojawia się problem poruszania w wielu tutaj punktach, czyli transport. Brak wydarzeń skierowanych do osób niepełnosprawnych, połączonych z wydarzeniami osób pełnosprawnych, czyli ich jakby dostępność i pojawianie się też jest tutaj aspektem zaporowym, czyli my jako osoby niepełnosprawne często nie chcemy być może alienowani i jedynie uczestniczyć w tych wydarzeniach dla nas typowo skierowanych, a jest to gdzieś tam jednak dzielone. Brak udziału mediów związanych w wydarzenia, chociażby związanych z niepełnosprawnymi. Też się pojawiały takie hasła. Jednak no nie jest to takie popularne jak.. Nie jesteśmy medialni, przez co jesteśmy gdzieś troszeczkę odsuwani. Tym osobom, które są gdzieś zamknięte daleko i kontaktują się może właśnie poprzez media ze światem zewnętrznym no... nie jesteśmy w stanie jednak pokazać im tego, co jednak media robią najlepiej, czyli tego że jesteśmy, że możemy pewne aspekty życia uzewnętrzniać.. jednak będzie trzeba te media troszeczkę zmobilizować do tego, żeby jednak więcej, więcej tego było. Bariery osobiste w udziale w życiu osobistym- tak naprawdę to też często siedzi w nas samych, czyli w osobach niepełnosprawnych i boimy się sami gdzieś jednak wyjść i wziąć to w swoje ręce. Mała dostępność informacji o wydarzeniach różnego rodzaju często dla osób niepełnosprawnych, bo z tym się stykamy póki co, że jeżeli są jakieś wydarzenia dostępne dla nas w większym stopniu, to są to jedynie... dla osób niepełnosprawnych jakieś koncerty, spotkania, a jednak nie jest to na szeroki zakres przekazywane do informacji publicznych. Brak miejsc dostosowanych równoważnie do tego co mają osoby pełnosprawne, czyli powiedzmy, że potocznie kina, teatry, muzea.. że one są dostępne i przystosowane, ale jest to w wielu, wielu miejscach i punktach na zasadzie tego, że jest, bo musi być. Czyli te miejsca w kinie są gdzieś na samym dole, a może ja bym chciał w piątym rzędzie sobie usiąść i obejrzeć to jednak z dalszej perspektywy. Nie mam takiej możliwości, bo wiem, że jest dostosowane kino, ale ciężko się tam ogląda, mimo wszystko. Oferty turystyczne, czyli też bardzo ważny punkt życia publicznego i tego co my chcemy robić, a nie jest nam ułatwiane, bo te oferty i miejsca są często zamknięte dla nas. Ja też lubię jeździć, zwiedzać w różnych krajach, ale no jest to tak mała oferta, u nas w kraju również, że jednak trzeba wybierać z tego co jest.”

- c. potrzeby, oczekiwania oraz dążenia środowiska
- d. przykłady prawidłowych rozwiązań / dobrych praktyk

Uczestnik - „dobrym przykładem tego, o czym pani mówi, projektowania uniwersalnego, jest Politechnika Gdańska, bo oni tam mają specjalny wydział i to jest naprawdę unikat na skalę Polski”

- e. postulaty, propozycje i rekomendacje

Wydarzenia kulturalne i sportowe

1. Dostosowanie miejsc użyteczności publicznej
2. Większa informacja, reklama o wydarzeniach kulturalnych
3. Wyrównanie szans poprzez – dofinansowanie opiekuna, asystenta do wydarzeń kulturalnych i sportowych – komercyjne, takie usługi jak w przypadku rodziny wielodzietnej

Uczestniczka-,, Wydarzenia kulturalne i sportowe: dostosowanie miejsc użyteczności publicznej, większa informacja, reklama o wydarzeniach kulturalnych, wyrównanie, dofinansowanie opiekuna-asystenta do wydarzeń kulturalnych i sportowych, komercja... takie inicjacje, jeśli chodzi o wydarzenia komercyjne, takie ulgi jak dla rodziny wielodzietnej. W Krakowie akurat jest.. była rodzina wielodzietna, była taka karta, która uprawnia do wielu ulg.

Media

4. Obowiązek pokazywania, rozpowszechniania pozytywnego wizerunku ON w sporcie, kulturze, muzyce
5. Interwencja mediów w sprawach ważnych, trudnych, problemowych dotyczących ON
6. Angażowanie ON jako realizatorów w świecie radia, telewizji, prasy – nie tylko jako odbiorców

Uczestniczka-,, W mediach obowiązek przekazywania, rozpowszechnienia pozytywnego wizerunku osób niepełnosprawnych. Sport, kultura, muzyka. Interwencja mediów w sprawach ważnych, problemowych osób niepełnosprawnych... Angażowanie osób niepełnosprawnych jako realizatorów w świecie radia, telewizji, prasy, nie tylko jako odbiorców."

Bariery architektoniczne

7. Upowszechnianie projektowania uniwersalnego, ujmowanie go w programach studiów /architektura, budownictwo/

Uczestnik- „uwazam, że to jest bardzo ważne, że na etapie szkolenia architektów brać pod uwagę, że przystosowania dla niepełnosprawnych wcale nie muszą być tylko dla niepełnosprawnych, bo przecież matka z wózkiem tak samo potrzebuje bezpiecznej... czy osoby starsze. Wystarczy myśleć ogólnie- perspektywistycznie, że jeżeli będziemy budować bez barier to będzie ułatwienie dla zdrowego, jak i dla niepełnosprawnej osoby."

8. Egzekwowanie przepisów w budownictwie przez nadzór budowlany

Uczestnik-,,Inspektorzy nadzoru budowlanego są w poszczególnych powiatach, ale to są zadania wojewódzkiego, także on podlega bezpośrednio danemu województwu itd., więc to powinno być

przestrzegane. Problem, że inspektorzy nadzoru budowlanego patrzą na to przez palce, bo jakby nie patrzeli przez palce to by nie było takich paranoidalnych podjazdów, gdzie osoba niepełnosprawna nie może podjechać, albo by nie przyjęli w ogóle do eksploatacji budynku użyteczności publicznej, który po prostu nie ma dostępności dla osoby niepełnosprawnej. Więc to jest, że tak powiem, żelazny... żelazny.. nie wiem... trzeba wymyśleć tak ten nadzór budowlany, żeby on przestrzegał naszego prawa, bo to są nasze prawa”.

Parytety w polityce i w środowiskach lokalnych – np. 15% osób z niepełnosprawnością

Uczestnik-,, skoro w społeczeństwie w ogóle w Polsce mieszka średnio 15% osób zdiagnozowanych jako niepełnosprawnych, no to gdzieś w podobnej proporcji ich udział we wszystkich ciałach i forach na przykład gdzieś w samorządzie lokalnym też powinien odpowiadać takiemu procentowi. Byłoby zdrowiej na pewno.”

f. Inne zagadnienia

Część XIII.Art.6 Niepełnosprawne kobiety (ujęcie horyzontalne na podstawie pozostałych artykułów)

- a. zakres i przejawy dyskryminacji
- b. identyfikacja barier
- c. potrzeby, oczekiwania oraz dążenia środowiska
- d. przykłady prawidłowych rozwiązań / dobrych praktyk
- e. postulaty, propozycje i rekomendacje
- f. Inne zagadnienia

Część XIV.Art.7 Dzieci (ujęcie horyzontalne na podstawie pozostałych artykułów)

- g. zakres i przejawy dyskryminacji
- h. identyfikacja barier
- i. potrzeby, oczekiwania oraz dążenia środowiska
- j. przykłady prawidłowych rozwiązań / dobrych praktyk

- k. postulaty, propozycje i rekomendacje
- l. Inne zagadnienia

Część XV. Inne obszary dyskryminacji (nierównego traktowania)

- a. zakres i przejawy dyskryminacji
- b. identyfikacja barier
- c. potrzeby, oczekiwania oraz dążenia środowiska
- d. przykłady prawidłowych rozwiązań / dobrych praktyk
- e. postulaty, propozycje i rekomendacje
- f. Inne zagadnienia

